

Overdenkingen na de Studiekringdag

[94]

A. BARON VAN DER BORCH TOT VERWOLDE

Het is voor mij een voorrecht om als niet-Wageningen de jaarlijkse studiedag bij te wonen. Bij de in dit jaar reeds gehouden Studiekringdag over de houtsoortenkeuze, kwam duidelijk de vraag naar voren: is de produktiefactor nog wel het belangrijkste, d.w.z. moet daarmee bij de houtsoortenkeuze in de eerste plaats rekening worden gehouden? Ik meen dit te moeten betwijfelen.

In de eerste plaats ben ik deze mening toegedaan omdat er in ons land over een niet al te lange tijd 20 miljoen mensen moeten wonen, maar ook omdat dat niet strookt met de mentaliteit van vele van de particuliere bosbouwers. Wanneer produktie steeds in de eerste plaats hun streven was geweest, was Nederland niet zo rijk geworden aan gevarieerd bos en parklandschap. Ook de heide-ontginningen van de 18de eeuw — bijvoorbeeld die in de buurt van Breda — hebben grote landschappelijke waarde. De latere ontginningen zijn door gebruikmaking van exoten zeer verrijkt en hierbij was de produktie ook zeker niet het enige uitgangspunt, daar het een avontuur is vreemde houtsoorten te gaan gebruiken.

De nood is hoog gestegen in de particuliere bosbouw, maar een mentaliteit van generaties is niet op slag te veranderen. Inderdaad zullen er bosbouwers zijn, die hun herplantplicht noodgedwongen op de goedkoopste manier doen uitvoeren met pinussoorten en dit mag in zijn algemeenheid ook niet worden afgekeurd. Een belangrijke categorie particuliere bosbouwers wenst echter mooie gezonde bossen en geen monocultuur van groveden en zal zich in vele gevallen ook niet wensen te houden aan de produktiefactor als enig zaligmakende factor.

De eigenaar van gronden vallende onder de Natuurschoonwet wordt op allerlei gebied — verkaveling, ontsluiting, waterbeheersing, omloop — gedwongen de produktiefactor naar de achtergrond te schuiven. Hoe kan men dan verwachten dat hij als bosbouwer bij de aanleg van bossen wel alleen zakelijk en nuchter denkt.

De onderzoekingen die door het Bosbouwproefstation en anderen zijn en nog worden verricht, zijn ook voor ons particuliere bosbouwers van het grootste belang, maar wanneer de financiële middelen ons ontbreken om de resultaten toe te passen, werkt dit weinig stimulerend voor de onderzoekers.

Wordt het niet de hoogste tijd, dat het probleem van de Nederlandse bosbouw van een geheel andere kant wordt bekeken, namelijk van de kant van de houtafzet? Er is in de voorgaande jaren zeer veel verbeterd, er zijn produktievere houtsoorten geplant, men heeft rationeler leren werken en al zullen er nog zeker verbeteringen mogelijk zijn en zal een grotere samenwerking tussen de vele kleinere bosbedrijven gezocht moeten worden, het belangrijkste probleem blijft de houtafzet.

Het grootste gedeelte van de particuliere boseigenaren heeft grote waardering voor het begrip dat gevonden is bij de Overheid en de steun die is toegezegd in de vorm van de Regeling bosbijdragen en ook de mogelijkheid neergelegd in artikel 9 van de Boswet, alsmede de nieuwe mogelijkheid van de renteloze kredieten bij bebossing van vrijgekomen landbouwgronden.

De particuliere bosbezitter heeft een onafhankelijke natuur en aan zijn individualisme hebben wij veel te danken. Steun en leningen scheppen echter verplichtingen en knabbelen aan de zelfstandigheid van de verkrijger en dat is voor vele bosbouwers een punt waar moeilijk overheen is te stappen. Bovendien is een subsidie, in welke vorm dan ook, nooit een blijvende oplossing; het probleem wordt er niet door weggenomen.

De bosbijdrage mogen we natuurlijk niet zien als een subsidie, maar als een rechtmatige bijdrage van het Nederlandse volk aan de eigenaren van recreatie-terreinen. Hier kunnen in het parklandschap ook landbouwgronden toe behoren, evenals heide en andere woeste gronden. Wil men die terreinen behouden voor de toekomst dan zal het Nederlandse volk daaraan moeten meebetalen.

Terugkomende op het bos, alle hulp daarin zal vergeefs zijn, wanneer niet wordt gezocht naar een gezondere basis voor het Nederlandse bosbedrijf. Het is eigenlijk een droeve zaak, dat in de tijd die achter ons ligt, waarin zoveel specialisten hun krachten hebben gegeven voor de verbetering van onze bossen en de Staat voor onze begrippen uitgestrekte bossen heeft aangelegd, er onvoldoende aan gedacht is, dat er binnen een afzienbaar aantal jaren zeer veel hout op de markt zou komen en de mijnhoutmarkt zou dreigen weg te vallen. Daar onze houtvoorraad relatief nog altijd veel te klein is voor een grote industrie, zal een oplossing moeten worden gezocht in kleinere, zo mogelijk verplaatsbare, bedrijven.

Wanneer de steun van de Overheid dan toch onoverkomelijk is, laat het dan aan de Nederlandse bosbouwers mogelijk worden gemaakt hun produkten tegen een redelijke prijs te verkopen, d.w.z. liever steun aan het eind van de cyclus: dat werkt stimulerend en zal de produktie zeker ten goede komen. Bovendien geeft het ons bosbouwers weer het gevoel van vrijheid en van nut!

Een fabrikant die zijn produkt niet of nauwelijks kwijt kan, werkt niet meer met plezier en zijn bedrijf is ten dode gedoemd. Zo gaat het ons bosbouwers ook wanneer ons hout in het bos ligt te rotten.

Ik ben er mij zeer goed van bewust, dat ik met mijn gedachten ben afgedwaald van het onderwerp „houtsoortenkeuze”, maar ik heb helaas ook geen duidelijke conclusie kunnen trekken. De toekomst van de houtafzet ligt nog te veel in de mist en niemand durft met een voor de bosbouwer optimistische voorspelling te komen. De houtsoortenkeuze zal echter mede moeten worden bepaald door de te verwachten afzetmogelijkheden. Wanneer bijvoorbeeld de papierindustrie in de toekomst naast de populier een even groot areaal fijnspar wenst, dan zal hier zoveel mogelijk rekening mee moeten worden gehouden. Dergelijke concrete uitspraken heb ik helaas gemist.
